A Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal ajánlása a kiskorúakra káros internetes tartalmak és szolgáltatások esetén alkalmazandó figyelemfelhívó jelzésekre és szűrőszoftverekre vonatkozóan

A Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal (a továbbiakban: Kerekasztal), felismerve a társadalom felelősségét a kiskorúak jogainak – így elsősorban egészséges és biztonságos személyiségfejlődésük – érvényesítése tekintetében, továbbá a médiaműveltségük és a médiatudatosságuk fejlesztése érdekében, az alábbi ajánlást fogalmazza meg.

1. Az ajánlás célja, jogi kötőereje

Jelen ajánlás elsődleges célja, hogy a vonatkozó jogi szabályozásban foglaltak maradéktalan megvalósulása érdekében az érintett szolgáltatókat orientálja és önkéntes jogkövetésüket elősegítse.

Az ajánlás kiadására az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 149/A. § (2) bekezdése jogosítja fel a Kerekasztalt. Az ajánlás nem minősül jogszabálynak, kötelező erővel nem rendelkezik, ugyanakkor a Kerekasztal tevékenysége, eljárása során az abban foglaltakat figyelembe veszi. Az ajánlás a Kerekasztal tevékenysége, eljárása, illetve a szolgáltatók önkéntes jogkövetése tekintetében orientáló szerepet tölt be, iránymutatásul szolgál a jogszabályban foglaltak hatékony érvényesülése érdekében.

2. Fogalommeghatározások

A. *Elektronikus hírközlési szolgáltatás:* olyan, más részére általában ellenszolgáltatásért végzett szolgáltatás, amely teljesen vagy nagyrészt jeleknek elektronikus hírközlő hálózatokon történő átviteléből, és ahol ez értelmezhető, irányításából áll, de nem foglalja magában az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltató vagy ilyen tartalom felett szerkesztői ellenőrzést gyakorló szolgáltatásokat, valamint nem foglalja magában az információs társadalommal összefüggő, más jogszabályokban meghatározott szolgáltatásokat, amelyek nem elsősorban az elektronikus hírközlő hálózatokon történő jeltovábbításból állnak.

B. *Elektronikus hírközlési szolgáltató:* elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője, valamint elektronikus hírközlési szolgáltatást nyújtó természetes, illetőleg jogi személy.

C. *Elektronikus kereskedelmi szolgáltatás:* olyan információs társadalommal összefüggő szolgáltatás, amelynek célja valamely birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt és az értékpapírt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket –, szolgáltatás, ingatlan, vagyoni értékű jog üzletszerű értékesítése, beszerzése, cseréje vagy más módon történő igénybevétele.

D. *Elektronikus kereskedelmi szolgáltató:* az elektronikus kereskedelmi szolgáltatást nyújtó természetes vagy jogi személy.

E. Hatóság: a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság.

F. *Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás:* elektronikus úton, távollevők részére, rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelyhez a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg fér hozzá.

G. *Internet-hozzáférés szolgáltatás:* olyan elektronikus hírközlési szolgáltatás, amely során a szolgáltató IP-cím hozzárendelésével biztosítja az IP-alapú adatátvitelt az előfizetői hozzáférési pont, valamint az internet legalább egy belföldi és egy nemzetközi nyilvános adatkicserélő központja között.
H. *Internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltató:* internet-hozzáférés szolgáltatás nyújtója.
I. *Médiatartalom:* valamennyi médiaszolgáltatás során, valamint sajtótermék által kínált tartalom.
J. *Médiatartalom-szolgáltató:* a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 1. § 2. pontja szerinti médiaszolgáltató, illetve bármely médiatartalom szolgáltatója.
K. *Metatag:* a honlap HTML-kódjában található, az oldal tartalmát leíró kifejezések.
L. *Tartalomszolgáltató:* olyan természetes vagy jogi személy, amely információs társadalommal összefüggő szolgáltatás keretében bármilyen – az Smtv. 1. § 7. pontja szerinti médiatartalomnak nem minősülő – hangokból álló tartalmat, hangos vagy néma mozgóképeket, állóképeket, szöveges információt, számítógépes grafikát, multimédiás vagy numerikus információt tesz közzé.
M. *Szűrőszoftver:* az Eht. 149/A. § (1) alapján az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltató által kötelezően nyújtandó, a szolgáltató internetes honlapjáról ingyenesen letölthető és használható, a kiskorúak védelmét lehetővé tevő, magyar nyelvű, könnyen telepíthető és használható szoftver.

3. A szűrőszoftverek biztosítására és a kiskorúakra káros, médiatartalomnak nem minősülő tartalmak esetén a figyelem felhívására szolgáló jelzések elhelyezésére vonatkozó törvényi szabályozás

Az Országgyűlés 2013 decemberében fogadta el az egyes törvényeknek a gyermekek védelme érdekében történő módosításáról szóló 2013. évi CCXLV. törvényt (a továbbiakban: Internetes Gyermekvédelmi Törvény), amely a kiskorúakra az interneten leselkedő veszélyekkel szembeni hatékony fellépést igyekszik megteremteni az alábbiak szerint.

- Az Internetes Gyermekvédelmi Törvény módosította az Eht.-t, amely szerint az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók 2014. július 1-jétől kötelesek valamely, a kiskorúak védelmét lehetővé tevő, magyar nyelvű, könnyen telepíthető és használható szoftver (gyermekvédelmi szűrőszoftver) internetes honlapjukról való ingyenes letölthetőségét és ezt követően annak ingyenes használhatóságát biztosítani.
- Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Eker. tv.) vonatkozó rendelkezései szerint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató által közzétett – médiatartalomnak nem minősülő – olyan információ, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, naturális ábrázolása, kizárólag:
    - az információt tartalmazó aloldalon, az információ megjelenítése előtt közzétett figyelmeztető jelzéssel, továbbá
    - az aloldal forráskódjában szereplő, a tartalom kategóriájára, és
    - a gyermekvédelmi szűrőszoftverek által felismerhető azonosítókkal tehető közzé.
- Az Internetes Gyermekvédelmi Törvény emellett életre hívta a Kerekasztalt mint a Hatóság elnökének − az elektronikus kereskedelmi szolgáltatás és az elektronikus hírközlési szolgáltatás útján hozzáférhető médiatartalmak, információk tekintetében − a kiskorúak egészséges fejlődését biztosító jogszabályi előírások elfogadását és hatályosulását elősegítő javaslattevő, véleményező, tanácsadó testületét.
- Az Eht. módosítására vonatkozó rendelkezések alapján a Kerekasztal az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók számára kidolgozott és közzétett ajánlásokkal

segíti elő a gyermekvédelmi szűrőszoftverek fejlesztését vagy kiválasztását, ösztönzi a szolgáltatókat az összehangolt szűrőszoftver-politika kialakítására, és e tevékenységük körében támogatja az önszabályozó jellegű együttműködésüket. A Kerekasztal kötelező erővel nem bíró, a médiatartalom-szolgáltatók, az elektronikus kereskedelmi szolgáltatók és az elektronikus hírközlési szolgáltatók jogkövető magatartását elősegítő ajánlások, állásfoglalások kiadására jogosult. A Kerekasztal feladata továbbá a kiskorúak és szüleik médiatudatosságát növelő intézkedések kezdeményezése.

4. A kiskorúakra káros tartalmak esetén alkalmazandó figyelemfelhívó jelzésekre és szűrőszoftverekre vonatkozó ajánlás kialakításának elvei

Jelen ajánlás a kiskorúak káros tartalmakhoz való hozzáférés megakadályozását biztosító technikai megoldásokkal, illetve az azokat érintő kommunikációs kérdésekkel foglalkozik.

Az internet mára a gyermekek életének szerves részévé vált. Legtöbbjük saját okostelefon, táblagép, PC, notebook segítségével szörfözik a neten, videojátékokkal játszik, a közösségi oldalakon kapcsolatot tart barátaival, illetve új ismeretségeket köt. A felmérések szerint az okostelefonok aránya a gyermekek körében már 80 százalék fölé emelkedett, és a „teljes értékű internetezésre" alkalmas táblagépeket is egyre több gyerek használja. A mobileszközök megjelenésével az internetezési szokásokban is jelentős változások következtek be. Míg korábban a gyerekek a család PC-jén, a szülői felügyelet nagyobb valószínűsége mellett interneteztek, addig a notebookok, okostelefonok, táblagépek megjelenésével már a saját szobájukban, de legalábbis a család többi tagjától elszeparáltan, különösebb felügyelet nélkül, a család WiFi-s routerén vagy saját mobilinternet-hozzáférésükön vehetik igénybe az interneten elérhető különféle szolgáltatásokat, alkalmazásokat.

A kiskorúak interneten folytatott tevékenységei közül kiemelkedő fontosságú a közösségi oldalak látogatása, az ezek által nyújtott szolgáltatások igénybevétele. A rendelkezésre álló adatok szerint Magyarországon a 9-16 éves gyermekek több mint kétharmada rendelkezik legalább egy közösségi oldalon saját profillal. Az interneten számos veszély (pornográfia, személyes adatokkal visszaélés, zaklatás stb.) leselkedik a kiskorúakra, melyekkel szemben megfelelő védelmi mechanizmusokat kell kialakítani. A gyermekek bevallása szerint csaknem negyedük került már kapcsolatba az interneten olyan személlyel, akit korábban nem ismert, és közel harmaduk számolt már be arról, hogy személyesen is találkoztak az interneten megismert személlyel.

Az internet rendkívül gyors terjedését nem tudta megfelelő ütemben követni az internetes kultúra, a digitális írástudás, a médiatudatosság fejlődése vagy éppen azok a technikai eszközök, amelyek megfelelő védelmet tudnának biztosítani a kiskorúak számára a káros tartalmakkal szemben. A Kerekasztal a jogszabály adta lehetőségével élve – a jelen, illetve a jövőbeni – ajánlásaival igyekszik megteremteni annak feltételeit, hogy a kiskorúak minél nagyobb védelmet élvezzenek az interneten végzett tevékenységeik során.

Tekintettel arra, hogy a fogyatékossággal élő kiskorúak és szüleik, gondviselőik is egyre nagyobb számban veszik igénybe az internet nyújtotta lehetőségeket, a Kerekasztal az ajánlások kialakításakor kiemelt figyelmet fordít az akadálymentesítésre, azaz az internet-hozzáférés szolgáltatás és az azon keresztül elérhető szolgáltatások, tartalmak minél szélesebb körű elérhetőségére. (Így a Kerekasztal – többek között – támogatja a látássérültek számára „hangos monitorok", illetve az értelmi akadályozottsággal élők hozzáférését elősegítendő egyszerű és érthető szövegmagyarázatok, piktogramok alkalmazását.)

4.1. Az internet-hozzáférés szolgáltatók és tartalomszolgáltatók aktívabb szerepvállalására van szükség

Több európai uniós tagállam (Németország, Egyesült Királyság, Franciaország és Ausztria) példáján keresztül megállapítható, hogy az egyes országok szabályozásától, illetve központi szabályozás hiányában az alkalmazott gyakorlattól függetlenül széles körben állnak a felhasználók rendelkezésére ingyenes gyermekvédelmi szűrőszoftverek. Szinte valamennyi operációs rendszerhez és eszközhöz elérhetőek ilyen megoldások.

A hazai internet-hozzáférés szolgáltatások kapcsán ugyanakkor látható, hogy csak néhány szolgáltató kínál ügyfelei számára gyermekzár-megoldásként szűrőszoftvert, és ezeket a megoldásokat is csak az előfizetők egy része tudja ingyenesen igénybe venni.

Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók kiemelkedő szerepet tölthetnek be a gyermekvédelmi megoldások terjesztésében, mivel egyrészt ők jutnak el legszélesebb körben az internetet használó szülőkhöz és gyermekeikhez, másrészt megfelelő technikai megoldásokkal tudják segíteni őket a káros tartalmak elérésének korlátozásában. Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók mellett fontos szerep hárul a tartalomszolgáltatókra is, akik a kiskorúakra káros tartalmak megjelölésével segíthetik elő a szűrőszoftverek hatékony működését, felhívva egyúttal a szülők figyelmét a tartalom kiskorúkra nézve veszélyes jellegére. A technikai megoldások biztosítása mellett kiemelkedő fontosságú a szülők és a gondviselők tájékoztatása is, ezért az alábbiakban megfogalmazott ajánlások a technikai megoldásokon (figyelemfelhívások, szűrőszoftverek) túl az érintett felnőttek figyelmének felhívására, médiatudatosságuk növelésére is irányulnak.

4.2. A felnőttek, szülők, gondviselők aktívabb szerepvállalása és megfelelő tájékoztatása döntő fontosságú

A kutatások azt mutatják, hogy a gyermeket nevelő és internetet használó családtaggal is rendelkező háztartásokban folyamatosan nő az internetes gyermekvédelmi megoldások ismertsége. Míg 2012 végén e háztartások 69 százalékában hallottak gyermekvédelmi szűrőszoftverről, addig 2013 végére e megoldások már az érintett háztartások 80 százalékában voltak ismertek. Ugyanakkor a megoldások széleskörű ismertsége ellenére még kevéssé elterjedt a szűrőprogramok használata, 2013-ban csupán minden nyolcadik-tizedik szülő alkalmazott szűrőszoftvert.

Tekintettel arra, hogy a szűrőszoftverek használata még kevéssé elterjedt, jelen dokumentumban a szolgáltatók számára a Kerekasztal olyan ajánlásokat fogalmaz meg, amelyek hatására a szülők várhatóan egyre nagyobb számban használják majd a szűrőmegoldásokat. Használatuk szélesebb körben történő elterjedéséhez szükséges, hogy a szülők felismerjék a gyermeküket védő megoldások használatának fontosságát, továbbá, hogy egyszerűen megtanulják e könnyen és ingyenesen elérhető megoldások alkalmazását. Ennek érdekében szükséges a rendelkezésre álló eszközökkel felhívni a felnőttek figyelmét a kiskorúakra káros tartalmak veszélyeire és a szűrőszoftver megoldások használatának módjára, az általuk nyújtott lehetőségek előnyeire.

4.3. A kiskorúak médiatudatosságának folyamatos növelése elengedhetetlen

A szülők és gondviselők médiatudatosságának fejlesztése mellett legalább annyira fontos, hogy a kiskorúak tisztában legyenek azzal, hogy milyen veszélyek leselkednek rájuk az interneten, és hogyan ismerhetik fel, illetve háríthatják el a számukra káros behatásokat. A kiskorúak médiatudatosságának növelése történhet közvetlenül, a gyermekeknek szóló tudatosító kampányok vagy az iskolai oktatás segítségével, vagy közvetve, a szülőkön, gondviselőkön keresztül.

Jelen ajánlás a technikai megoldásokra, illetve az azokkal kapcsolatos kommunikációs tevékenységekre fókuszál, így közvetlenül nem foglalkozik a kiskorúak médiatudatosságának növelésével. Ugyanakkor a szülők szűrőszoftver-megoldásokkal kapcsolatos ismereteinek növelésén keresztül hatással van a gyermekek internettel kapcsolatos ismereteire.

A Kerekasztal rendkívül fontosnak tartja a gyermekek médiatudatosságának növelését, ezért szándékában áll, hogy a jövőben külön ajánlásokban fogalmazza meg az ezzel kapcsolatos elvárásait az érintett szervezetek felé.

5. Ajánlások a tartalom- és internet-hozzáférés szolgáltatók kommunikációs tevékenységének fejlesztésére

Annak érdekében, hogy a szolgáltatók által biztosított műszaki megoldások (figyelemfelhívó jelzések, szűrőszoftverek) valóban hatékonyan lássák el feladatukat, azaz a kiskorúakra káros tartalmak az elvártaknak megfelelően, lehetőség szerint semmilyen módon ne jussanak el a veszélyeztetett korosztályhoz, fontos feladat hárul a szolgáltatások nyújtásában érintett piaci szereplőkre.

A figyelemfelhívó szövegek elhelyezése, továbbá a szűrőszoftverek kialakítása és a használatukat támogató információk rendelkezésre bocsátása mellett a szolgáltatóknak a felnőttek és kiskorúak médiaműveltségének növelésében is tevékeny részt kell vállalniuk.

5.1. A szülők, gondviselők, illetve gyermekek médiaműveltségének növelésére szolgáló ajánlások

A Kerekasztal a felnőttek és a kiskorúak médiaműveltségének fejlesztése érdekében az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg.

- Az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók félévente hírlevélben vagy számlalevélben vagy társadalmi célú reklámban vagy más, ezekhez hasonló módon, közérthető megfogalmazásban hívják fel az előfizetőik és a felhasználók figyelmét a gyermekvédelmi szűrőszoftverek használatának fontosságára és módjára.
- Az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók rendszeresen tüntessék fel internetes oldalukon a kiskorúak védelme érdekében tett intézkedéseiket.
- Az internet-hozzáférés szolgáltatást nyújtó szolgáltatók és a tartalomszolgáltatók a rendelkezésükre álló eszközökkel hívják fel a figyelmet a kiskorúakra káros tartalmak veszélyeire és annak fontosságára, hogy a szülők a gyermekvédelmi megoldások alkalmazása mellett folyamatosan kommunikáljanak gyermekeikkel a tudatos internetes tartalomfogyasztásról és az interneten rájuk leselkedő veszélyekről.
- A Hatóság a szűrőszoftver használatának a népszerűsítésében, a médiatudatosság növelése érdekében részt vesz a tájékoztatásban, többek között társadalmi célú reklámok közzétételével.

5.2. A szűrőszoftver-megoldások ismertségének növelésére szolgáló ajánlások

A szülők, gondviselők, illetve a kiskorúak médiaműveltségének növelése mellett hasonlóan fontos az olyan technikai megoldások kialakítása is, amelyek lehetővé teszik a kiskorúakra káros tartalmak elérhetetlenné tételét a veszélyeztetett korosztályok számára. Amellett, hogy az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók technikai megoldásokat alakítanak ki a kiskorúakra káros tartalmak elérhetőségének korlátozására, szükséges, hogy felhívják a szülők, gondviselők figyelmét az ilyen megoldásokra, azaz a gyermekvédelmi szűrőszoftverekre, azok elérhetőségére, illetve használatuk módjára. Az alábbiakban a Kerekasztal szűrőszoftver-megoldások ismertségének növelésére szolgáló javaslatai olvashatók.

A Kerekasztal az internet-hozzáférés szolgáltatók gyermekvédelmi szűrőszoftver-megoldásai ismertségének és használatának növelése érdekében az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg.

- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók honlapján, az egyes szűrőszoftverek letöltéséről tájékoztató oldalon – lehetőleg a honlap azonos területén, egységes formában – legyenek elérhetők olyan telepítési útmutatók, illetve arra mutató linkek, amelyek lehetőség szerint képernyőképek, illetve magyar nyelvű videók segítségével vezetik végig a felhasználót a szűrőszoftver-megoldások telepítésén és a beállítási lehetőségeken.
- Az internet-hozzáférésre, illetve az internethasználatra alkalmas eszközök értékesítése során, az ügyfélkapcsolati pontokon a szolgáltatók tájékoztassák előfizetőiket a szűrőszoftverek elérhetőségéről.
- Annak érdekében, hogy az internetet nem használó, illetve az internethasználatban kevéssé jártas szülők is értesüljenek a szűrőszoftver-megoldások létezéséről, és azok használatának módjáról, a szolgáltatók hírlevélben vagy számlalevélben vagy társadalmi célú reklámban vagy más, ezekhez hasonló módon, közérthető megfogalmazásban rendszeresen hívják fel előfizetőik figyelmét a szűrőszoftverek használatának fontosságára és a telepítéssel kapcsolatos ismeretek elérhetőségére.

- A szolgáltatók a lehetőségeikhez képest, a tőlük elvárható mértékben, társadalmi felelősségvállalás keretein belül támogassák a szűrőszoftverek népszerűsítését.

6. A Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal kiskorúakra káros internetes tartalmak elérhetőségének korlátozására szolgáló megoldásokkal (figyelemfelhívó jelzésekkel és szűrőszoftverekkel) kapcsolatos ajánlásai

Az Internetes Gyermekvédelmi Törvényben megfogalmazott célok figyelembevételével a kiskorúakra káros tartalmak elérhetőségének korlátozására alkalmas megoldásnak minősülhet az alábbi:

- Az Eker. tv. 4/A. § szerinti tartalmat közzétevő szolgáltató a tartalom megjelenítése előtt felhívja a figyelmet a kiskorúakra káros tartalomra, továbbá a tartalom forráskódjában a kiskorúakra káros tartalmakra utaló azonosítókat (továbbiakban: metatag) helyez el. Emellett az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók az internet-hozzáféréssel rendelkező felhasználók részére ingyenesen letölthető gyermekvédelmi szűrőszoftvert biztosítanak, amely aktivált állapotában, a beállítások alapján, a megfelelően beazonosítható, kiskorúakra káros tartalmakat hozzáférhetetlenné teszi.

6.1. A kiskorúakra káros tartalmakra figyelmeztető jelzésekkel kapcsolatos ajánlások

A Kerekasztal a kiskorúakra káros tartalmak megjelenítésével kapcsolatos ajánlásait az alábbiakban fogalmazza meg. Az Eker. tv. 4/A. § hatálya alá tartozó tartalom („A szolgáltató által közzétett – a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény szerinti médiatartalomnak nem minősülő – olyan információ, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, naturális ábrázolása") esetén:

- a forráskódban elhelyezett metatag egyértelműen utaljon a tartalom kiskorúakra káros voltára (pl. age=18);
- a tartalomszolgáltató a tartalom elérésére szolgáló oldal megjelenítését megelőzően, illetőleg annak tartalmát bemutató tartalomjegyzékben vagy más felületen (pl. a tartalomra mutató URL címsorában), jól látható módon, optikai azonosítással utaljon a kiskorúakra káros tartalomra;
- a tartalomszolgáltató a tartalom megjelenítése előtt ellenőrizze a felhasználó életkorát, a tartalom megtekintésére való jogosultságát (pl. jelenítsen meg egy kérdést, amelyben a néző életkorát ellenőrzi: *„Ön elmúlt már 18 éves? Igen – Nem"*). Ha az életkor-ellenőrzés alapján a felhasználó nem jogosult megtekinteni a tartalmat, akkor a tartalom letöltésére, elérésére ne legyen lehetőség;
- a tartalomszolgáltató az életkor-ellenőrzéssel egyidejűleg, azonos helyen, jól láthatóan hívja fel a felhasználó figyelmét a kiskorúakra vonatkozó veszélyekre, például az alábbi szöveg megjelenítésével: *„Figyelem! Ez a tartalom kiskorúakra káros elemeket is tartalmaz. Amennyiben azt szeretné, hogy az Ön környezetében a kiskorúak hasonló tartalmakhoz csak egyedi kód megadásával férjenek hozzá, kérjük, használjon szűrőprogramot. Szűrőprogram letöltése és további információk itt."*

6.2. A kiskorúakra káros tartalmak elérhetőségének korlátozására szolgáló szűrőszoftverekkel kapcsolatos ajánlások

A Kerekasztal a gyermekvédelmi szűrőszoftverekkel kapcsolatban az alábbi csoportosításban fogalmazza meg ajánlásait:

- szűrőszoftver-megoldások elérhetősége és alkalmazásuk hatóköre,
- a szűrőszoftver-megoldások telepítése, beállítási lehetőségeik,
- az online tartalmak elérhetősége korlátozásának módja,
- a kiskorúak interneten végzett tevékenységeinek monitorozása, riasztások.

A Kerekasztal a szűrőszoftver-megoldások elérhetőségével, alkalmazásuk hatókörével kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- A szűrőszoftver-megoldások legyenek magyar nyelvűek, ingyenesen letölthetők és használhatók.
- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók a honlapjukon található, gyermekvédelemmel foglalkozó felületükön túlmenően a rendelkezésükre álló egyéb kommunikációs felületeken is tüntessék fel a szűrőszoftver letöltésére mutató linket. Emellett a további érintett szolgáltatók, szervezetek is tegyék elérhetővé az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók által ingyenesen biztosított szűrőszoftverek elérhetőségét.

- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók lehetőségeikhez képest törekedjenek egységes szűrőszoftver megoldás kialakítására a szűrőszoftverek egységes szolgáltatáskészlete, ezáltal könnyebb használhatósága érdekében.
- Az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók szükséges számban biztosítsák a szűrőszoftverek ingyenes letölthetőségét.
- A legelterjedtebb operációs rendszerekhez (Windows, MAC OS, Android, IOS stb.), azokon belül pedig a leggyakrabban használt, az operációs rendszer gyártója által még támogatott verziókhoz egyaránt álljanak rendelkezésre ingyenes gyermekvédelmi szűrőszoftverek az online tartalmak igénybe vevői számára.
- Megfelelő mechanizmusok gondoskodjanak arról, hogy a kiskorúak ne tudják egyszerűen hatástalanítani az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók által nyújtott gyermekvédelmi szűrőszoftvereket.
- A szűrőszoftverek működjenek együtt a legelterjedtebb internetböngészőkkel, illetve azon belül a leggyakrabban használt, támogatott verziókkal.
- Javasolt a gyermekvédelmi szűrőszoftverek hatékonyságának, továbbá a fejlődő technológiai környezethez való alkalmazkodásának és megfelelőségének rendszeres ellenőrzése és szükség esetén a szűrőszoftver-megoldások továbbfejlesztése.
- A tartalomszűrés során figyelt kulcsszavakat, illetve a megtekintésre engedélyezett és tiltott weboldalak listáit („whitelist” és „blacklist”) a szűrőszoftver működését támogató szerverről kérdezzék le, illetve ott frissüljenek.

A Kerekasztal a gyermekvédelmi szűrőszoftverek telepítésével és beállításaival kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- Annak érdekében, hogy a számítástechnika területén kevésbé jártas szülők, gondviselők számára se jelentsen gondot a szűrőszoftverek telepítése, beállítása és alkalmazása, egyszerű, néhány lépéses folyamat során kerülhessen sor a szűrőszoftverek telepítésére.
- Ha lehetséges, a szűrőszoftverek legyenek egyszerűen hozzáférhetők, beállíthatók és alkalmazhatók fogyatékossággal élő személyek számára is.
- A hatékony működés érdekében legyen biztosított a szűrőszoftver automatikus frissítése.
- A szűrőszoftver telepítése után nyílik lehetőség az egyéni beállításokra az egyes felhasználókra vonatkozóan az internetezésre alkalmas eszközön. Ekkor, a lehető legegyszerűbb beállíthatóság érdekében a rendszergazdai feladatokat ellátó szülő, illetve gondviselő előre beállított profilokból (pl. 7 éves kor alatti, 8-11 éves, 12-14 éves stb.) választhassa ki, hogy a kiskorú vonatkozásában milyen alapbeállításokat kíván alkalmazni.
- Legyen lehetőség arra is, hogy a szülő, illetve gondviselő egyedi beállításokat alkalmazzon az egyes felhasználókra, felhasználói fiókokra vonatkozóan, illetve az előre beállított default (alapértelmezett) profil választása után finomíthassa a beállításokat.
- A már kiválasztott beállítások módosítására csak a rendszeradminisztrátori funkciót ellátó szülő által meghatározott titkos kód megadásával legyen lehetőség.
- Az egyes felhasználói fiókokra vonatkozóan legyen lehetőség napi szinten a használati idő beállítására.

A Kerekasztal az internetes tartalmak elérhetősége korlátozásának módjával kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- A különféle tartalmak szűrése honlapalapon, pozitív (hozzáférés) és negatív (korlátozás) megközelítési móddal (ún. „whitelist”, amikor a kiskorúak által a gyermekbarát tartalmú honlapok érhetőek csak el és „blacklist”, amikor a káros tartalmú honlapokat kiszűri a szoftver), valamint tartalomkategóriák (hírek, hirdetés, online játékok, erőszak, szerencsejáték, pornó, drog, fegyver, alkohol, szex, warez, hack stb.) szerint kulcsszavak, illetve egyéb azonosítók (pl. metatagek) alapján történjen.
- A „whitelist”-en szereplő oldalak mindenképpen legyenek elérhetők, míg a „blacklist”-en megjelenő oldalak elérhetősége az adott felhasználóra vonatkozóan korlátozva (tiltva) legyen.
- Ha az adott felhasználóra beállított alapcsomag, illetve „finomhangolással” kialakított egyedi csomag egy adott tartalomkategóriára nézve korlátozást tartalmaz, akkor a kategóriához tartozó szabályrendszer alapján a szűrőszoftver tiltsa le a kulcsszavakat tartalmazó oldal elérhetőségét.
- Az alapcsomagokban már szerepeljenek az egyes kategóriákba tartozó tartalmak elérésére, illetve tiltására vonatkozó alapbeállítások.
- A különböző tartalomkategóriák szerinti szűrés többnyelvű szótárak (pl. magyar, angol, német) segítségével történjen.
- Legyen lehetőség arra, hogy az adminisztrátori szerepet betöltő szülő az alapbeállításként rendelkezésre álló domain- és URL-listákat bővítse.
- Legyen biztosítva a szótárak és domain-, valamint URL-listák automatikus frissítése.
- A szűrőszoftver tegye felhasználói szinten lehetővé speciális webes szolgáltatások (pl. webes proxyk, fájlmegosztó oldalak webes keresőfelületei, chates kommunikáció stb.) tiltását.
- A közösségi oldalakon tapasztalható visszaélések elkerülése érdekében legyen lehetőség a személyes adatok megadásának korlátozására.

A Kerekasztal a kiskorúak internethasználatával végzett tevékenységeinek monitorozása és szükség esetén az emiatt kezdeményezett riasztásokkal kapcsolatban az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

- Annak érdekében, hogy a szülők, gondviselők időben értesülhessenek a kiskorúakra leselkedő veszélyekről, lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szülők rendszeresen ellenőrizhessék a kiskorúak interneten végzett tevékenységeit (naplózás). Ennek érdekében javasolt, hogy a rendszergazdai funkciókat ellátó szülő számára legyen lehetőség kimutatás lekérésére a kiskorúak által látogatott honlapokról.
- Abban az esetben, ha a kiskorú megsérti a szülő által alkalmazott, szűrésre vonatkozó beállításokat, a szűrőszoftver automatikusan értesítse a szülőt a korábban általa megadott e-mail címen.

7. Zárszó

A Kerekasztal reméli, hogy a szolgáltatók, a hatóságok, és a felhasználók együttműködésére épülő rendszer kellően hatékony tud lenni ahhoz, hogy a minden érdekelt által közösen vallott célt, a gyermekek, fiatalabb generációk védelmét a lehető legnagyobb mértékben megvalósítsa. A Kerekasztal álláspontja szerint a szűrőszoftverek széles körű használata, folyamatos fejlesztése, valamint az érdekeltek folyamatos tájékoztatása a használat lehetőségeiről jelentős hozzájárulás lehet e cél eléréséhez. A szolgáltatások fejlődése ugyanakkor mindig újabb és újabb kihívásokat támaszt a gyermekvédelem szempontjából is. A Kerekasztal ennek megfelelően rögzíti, hogy egyéb kezdeményezései mellett szükség szerint felülvizsgálja majd jelen ajánlását.

Budapest, 2014. április 23.

[elfogadta a Gyermekvédelmi Internet-kerekasztal az 5/2014. (IV. 23.) számú döntésével]